

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖLÇME DEĞERLENDİRME ÖZYETERLİK ALGILARI İLE ÖĞRETİM YÖNTEM- TEKNİKLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Dr. Öğr. Üyesi. Gülden Kaya Uyanık
Sakarya Üniversitesi, Sakarya
guldenk@sakarya.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi. Duygu Gür Erdoğan
Sakarya Üniversitesi, Sakarya
dgur@sakarya.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi. Şeyma Uyar
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur
syuksel@mehmetakif.edu.tr

Özet

Çalışmanın temel amacı öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve bu değerler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Bu kapsamda eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan 295 öğretmen adayına ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algı ölçeği ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutum ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ve öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları cinsiyet, bölüm, kendilerini yeterli bulmaları ve öğretmenlik mesleğinin ilk tercihleri olup olmaması açısından incelenmiş ve ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ve öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki ortaya çıkarılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının hem özyeterlik algıları hem de tutumları cinsiyete, bölüme, yeterlik fikirlerine ve tercih sıralarına göre farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları arasında pozitif yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Ölçme ve değerlendirme, Öğretim yöntem ve teknikleri, Özyeterlik, Tutum, Öğretmen adayı.

PROSPECTIVE TEACHERS SELF-EFFICACY OF MEASUREMENT AND EVALUATION AND ATTITUDES TOWARDS TEACHING METHODS AND TECHNIQUES

Abstract

The main aim of the study is to determine the self-efficacy perceptions of the prospective teachers regarding the measurement evaluation and attitudes towards teaching methods and techniques and to reveal the relation between these variables. Within this scope, self-efficacy perception scale and attitude scale related to teaching methods and techniques were applied to 295 prospective teachers who studied in different department of the education faculty. Self-efficacy perceptions and attitudes towards teaching methods and techniques were investigated in terms of gender, department, self-sufficiency and whether they were the first choice of the teaching profession and the relationship between self-efficacy perceptions and attitudes towards teaching methods and techniques were also investigated. As a result of the analyzes, it was seen that the teacher candidates differed in their self-efficacy perceptions and attitudes according to gender, department, proficiency ideas and preference orders. In addition, there was a positive and statistically significant relationship between teacher candidate's self-efficacy perceptions and attitudes towards teaching methods and techniques.

Keywords: Measurement and evaluation, teaching method and techniques, self Efficacy, attitudes, prospective teacher.

GİRİŞ

Çağımızda bilgi toplumlarının oluşması için değişim kaçınılmazdır ve süreklidir. Değişimi yakalama noktasında toplumların ilerici gücü olarak görülen eğitim ve eğitim kurumları olan okullarda değişim ve gelişim göstermek zorundadır. Okulları değişime ve gelişime götüreceği ve eğitimi amacına ulaştıracak itici güç ise öğretmenler ve okul programlarıdır. Programlar değişimin ve gelişimin öncü gücü olarak görülebilir. Bu kapsamda değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurmak ve toplumları bu gelişim sürecinde desteklemek için programlarda değişiklikler yapılmaktadır. 2005-2006 yılında bu kapsamda Türk Eğitim sisteminde yer bulan yapılandırmacılık anlayışı ile programların revizyonuna gidilmiş programlar davranışçı ekolden ayrılarak öğretmen merkezli bir yapıdan öğrenci merkezli bir yapıya dönüştürülmeye çalışılmıştır. Eğitim felsefesinde ki bu değişim ve dönüşüm eğitim programlarının her boyutuna yansımıştır.

Eğitim programı hedef, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları olmak üzere dört öğeden meydana gelir ve bu dört öğe birbiriyle dinamik ilişkiler bütünü içerisinde yer almaktadır. Bu yüzden programın herhangi bir boyutunda meydana gelen değişim mutlaka diğerine yansıyacak ve tüm öğeler değişecektir. Eğitim programlarında hedefler ve içerik boyutları daha çok ön tasarı aşamasında yer alırken eğitim durumlarında hedeflere uygun olarak belirlenen içeriğin kazanılması için ne zaman, nerede, nasıl, ne kadar sürede ve kim tarafından öğretileceği ve öğrenileceğine yönelik öğrenme etkinlikleri yer almaktadır (Özbek, 2007; 138). Yani bu süreçte hedeflere ulaşmak için öğrenme-öğretme modelleri, stratejileri, yöntem ve teknikler belirlenip seçilirken, sınav durumlarında hedef-davranışların ayrı ayrı test edilip, istedik davranışların ne kadarının kazandırıldığı ve yapılan eğitimin kalite kontrolü vurgulanmaktadır (Demirel, 2013; 5). Özellikle programın bu iki öğesi yani öğrenme öğretmen süreçleri ve ölçme değerlendirme aşamaları hedeflere nasıl ulaşmalı ve ne düzeyde ulaşıldı sorularına cevap veren uygulama ağırlıklı ve öğretmenin daha fazla etkin olduğu aşamalarıdır. Taşpınar (2010, 64) öğretmenlerin sınıflarda öğretmeyi sağlamak için yaptıkları uygulamaları yöntem olarak tanımlamaktadır. Sonuçta yöntemle öğretmen ve öğrenci etkinliklerinin bir plana göre düzenlenmesi ve yürütülmesi esas alınmaktadır (Fidan, 1986). Hedefleri gerçekleştirecek öğrenme yaşantılarını seçme işini planlayan bir öğretmen, eğitim durumlarının düzenleniş sırasında öğretimin etkili olması için özellikle öğretim tekniklerinin rolünü ve işgörülerini dikkate almak durumundadır (Bilen, 2002: 97). Ayrıca öğretim faaliyetlerinin, kontrol altında yürütülmesi gerektiği içinde ders içeriğini yansıtan, öğretim faaliyetlerine uygun şekilde tasarlanmış, kazanımları ölçmeye dönük önermelerden oluşan sınavlar geliştirmelidir (Başol, 2015: 4). Programların öğretmen merkezli öğrenci merkezliye doğru geçiş sürecinde öğretmenden beklenen uygulama aşamasında yeni yöntem ve tekniklerine uyum sağlayarak sınıflarında uygulayabilmesi ve bu sürece uygun ölçme değerlendirme yapabilmesidir. Öğretmen hangi etkinliklere yer vermesi gerektiğine karar vererek, öğretim faaliyetlerini planlar ve ders içeriğini yansıtan, öğretim faaliyetlerine uygun şekilde tasarlanmış, kazanımları ölçmeye dönük önermelerden oluşan sınavlar düzenler (Başol, 2015: 4).

Günümüzde öğretmenlerden, öğretme-öğrenme süreçlerini örgütleyebilen, iyi bir yönetici, iyi bir gözlemci ve nitelikli bir rehber olmaları beklenmektedir (Aksu & Doğan, 2015). Orhan ve Bozkurt (2005) tarafından öğretmenin görevleri; ön bilgileriyle yeni bilgileri arasında ilişki kurmalarını sağlama deneylerini yürüterek sonuçlara ulaşmalarına rehberlik etme, öğrencilerin derse katılımlarını teşvik etme ve soru sormalarını destekleme şeklinde ifade etmektedir. Mükemmel öğretmenler yüksek başarılı öğrenciler yetiştirirler (İlğan, 2017: 119).

Artık daha fazla yeterlilik gerektiren öğretmenlik mesleğini yerine getirecek öğretmen ve öğretmen adaylarından yeni programlara, değişen öğrenme öğretme yöntemlerine uyum sağlayabilmesi beklenmektedir. Çünkü öğretmenler bir yeniliğin gerektirdiği becerileri kazanmadıkça hiçbir yenilik okullara yerleşemez (Açıkgöz; 2002). Ayrıca öğretmenlerin eğitim sürecinde ya da süreç sonunda etkili ölçme yapabilmesi ve ölçme sonucunu doğru değerlendirebilmesi (Nitko, 1996) beklenmektedir.

Öğretmenlerin öğretim süreçlerindeki davranışları, kararları çeşitli değişkenler tarafından etkilenmektedir (Koç, 2014). Bu değişkenler içerisinde yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumu olarak ifade edilen tutum (Allport, 1967, Akt. Tavşancıl, 2010) ile insanların belli bir performansla ulaşabilmelerini sağlayacak eylemleri örgütleme ve sergileme becerileri ile ilgili yargıları olarak tanımlanan özyeterlilik inancı (Bandura 1986; Akt: Kotaman, 2008) ele alınabilir. Öğretmen adaylarının gelecekte icra edecekleri mesleklerinde güncel yöntem ve tekniklere uyum sağlayabilmeleri ve **www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 93 yazarlarına aittir.**

ölçme-değerlendirme konusunda etkili olabilmeleri için bu konuda aldıkları eğitim sonucunda tutumlarını ve öz yeterliklerini tespit etmek önemli görülmektedir. Çünkü öğretmen adaylarının çeşitli konulardaki tutumlarının ve öz yeterlilik algılarının saptanması öğretmen adaylarına yönelik düzenlenecek öğretmen eğitimi programlarına yol göstereceği düşünülmektedir. Bu kapsamda ele alınan bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını ve ölçme değerlendirmeyle ilişkin özyeterlilik algılarını tespit edilmesi ve aralarındaki ilişkiyi ortaya çıkartılması planlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışmanın temel amacı öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeyle ilişkin özyeterlilik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve bu değerler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışma Sakarya Üniversitesi Eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan 295 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının daha önceki dönemlerde "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" ve "Özel Öğretim Yöntemleri" derslerini almış olmaları ön koşul olarak aranmıştır. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Demografik özellikler		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	189	64,1
	Erkek	106	35,9
Bölüm	Özel Eğitim	17	5,8
	PDR	115	39,0
	Matematik Eğitimi	39	13,2
	Okul Öncesi Eğitimi	60	20,3
	Fen Bilgisi Eğitimi	29	9,8
	Sınıf Eğitimi	35	11,9
	Toplam	295	

Tablo 1'e göre katılımcıların %64,1'i kadın 35,9'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Altı farklı bölümden katılım gösteren öğretmen adayları dağılımında ise daha çok PDR bölümü en az ise Özel Eğitim bölümü öğretmen adayları yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeyle yönelik özyeterlilik algılarını belirlemek için Kılınc (2011) tarafından geliştirilen "Öğretmen Adaylarının Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Özyeterlilik Algı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek bilgi ve beceri olmak üzere toplam iki boyuttan oluşmaktadır. Bilgi boyutu on beceri boyutu on üç olmak üzere ölçek toplamda 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin kapsam, görünüş ve yapı geçerliği incelenmiş ve elde edilen katsayıların kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğu bulunmuştur. Ayrıca ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa katsayısı ile incelenmiş ve ölçeğin tamamı için 0,96 olarak hesaplanmıştır. Bilgi alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı 0,93 beceri alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı 0,95 olarak elde edilmiştir.

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Ocak, Ocak, Yılmaz ve Mergen (2012) tarafından geliştirilen "Öğretim Yöntem Ve Tekniklerine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek "yöntem seçimini etkileyen etmenler", "alternatif yöntem ve teknikler", "yapılandırmacı teknikler" ve "geleneksel yöntemler" olarak dört alt boyuttan oluşmaktadır. Toplamda 41 maddeden oluşan ölçeğin geliştirme aşamasında geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış ve tüm değerlerin kabul edilebilir ölçüler arasında olduğu görülmüştür.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarından elde edilen veriler cinsiyet, kendi ölçme ve değerlendirme ve öğretim yöntem teknik bilgilerinin yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşleri ve öğretmenliğin meslek olarak ilk tercih olup olmaması açısından incelenmiştir. Çalışmada var olan sürekli değişkenler normallik açısından Kolmogrov Smirnov testi

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 94 yazarlarına aittir.

ile incelenmiş ve elde edilen verilerin bu varsayımı sağladığı görülmüştür ($p>0,05$). Bu nedenle incelemeler parametrik test olan t testi analizleri ile yapılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının bölümlere göre ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları ANOVA ile incelenmiştir. Ardından öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin öz yeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları arasındaki ilişki korelasyon analizi ile ortaya çıkarılmıştır. Tüm analizler için SPSS 24 paket programı kullanılmıştır.

BULGULAR

Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Özyeterlik Algılarına Dair Bulgular

Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye yönelik özyeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Özyeterlik Algılarının Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kadın	189	81,8730	14,87017	293	2,687	0,008
Erkek	106	77,0943	14,26987			

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının özyeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. ($t_{(293)} = 2,687$ $p<0,05$). Kadın öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye yönelik özyeterlik algılarının ($X=81,87$) erkek öğretmen adaya ($X=77,09$) göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algılarının bölüme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ANOVA ile incelenmiştir. Tablo 3'te öğretmen adaylarının bölüm değişkenine ait betimsel istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 3: Bölüm Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Bölüm	N	\bar{X}	SS
(1) Özel Eğitim	17	73,8235	14,50963
(2) PDR	115	76,1478	13,28186
(3) Matematik Eğitimi	39	85,1026	14,44918
(4) Okul Öncesi Eğitimi	60	89,9333	13,32751
(5) Fen Bilgisi Eğitimi	29	76,8276	14,05873
(6) Sınıf Eğitimi	35	76,8857	14,51322

Tablo 3'te yer alan bilgilere göre veriler en fazla PDR alanında öğrenim gören (115 kişi), en az ise Özel Eğitim alanında öğrenim gören öğretmen adaylarından (17 kişi) toplanmıştır. Bu kişilerin ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın okulöncesi eğitimi bölümüne ait olduğu, en düşük ortalamanın ise Özel Eğitim bölümünde okuyan öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı ANOVA ile incelenmiştir. Tablo 4'te öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algılarının okudukları bölüme göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4: Bölüm Değişkenine Ait ANOVA Sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	9914,866	5	1982,973	10,498	,000	4-1 / 4-2 / 4-5 /
Gruplar içi	54587,961	289	188,886			4-6/ 2-3/
Toplam	64502,827	294				

Tablo 4'te yer alan bilgilere göre öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları puan ortalamalarının bölüme göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir ($F_{(5,289)}=10,498$ $p<0,01$). Ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algılarının bölüme göre farklılaşmasının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Scheffe testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Okul öncesi bölümünde okuyan öğretmen

adayları ile Özel Eğitim, PDR, Fen bilgisi ve Sınıf eğitimi bölümünde okuyan öğretmen adayları arasında ölçme değerlendirmeyle ilişkin özyeterlik algıları açısından fark vardır ve Okul Öncesi bölümünde okuyan öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları daha yüksektir. Ayrıca Matematik Eğitimi ve PDR bölümünde okuyan öğretmen adayları arasında da Matematik eğitiminde okuyanlar lehine bir farklılık bulunmuştur. Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz yeterlik algılarının kendi ölçme ve değerlendirme bilgilerini yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5: Özyeterlik Algı Puanlarının Kendi Ölçme Ve Değerlendirme Bilgilerini Yeterli Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşlerine Göre T Testi Sonuçları

Yeterlilik	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Evet	193	83,8912	13,94422	293	6,343	0,000
Hayır	102	73,0882	13,85291			

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye karşı özyeterlik algıları kendi ölçme ve değerlendirme bilgilerini yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(293)}=6,34$, $p<0,01$). Ölçme ve değerlendirme bilgisinin yeterli olduğunu düşünen öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 83,89$) özyeterlikleri yeterli olduğunu düşünmeyen öğretmen adaylarından ($\bar{X} = 73,09$) daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz yeterlik algılarının öğretmenliğin meslek olarak ilk tercih olup olmamasına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6: Özyeterlik Algı Puanlarının Öğretmenliğin Meslek Olarak İlk Tercih Olup Olmamasına Göre T Testi Sonuçları

Birinci Tercih	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Evet	183	83,2514	10,73058	293	4,754	0,000
Hayır	112	75,0982	18,72704			

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye karşı özyeterlik algıları öğretmenliğin meslek olarak ilk tercih olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(293)}=4,75$, $p<0,01$). Öğretmenlik mesleğini ilk tercih olarak seçmiş olan öğretmen adaylarının ($\bar{X} = 83,25$) özyeterlikleri ilk tercihi olmayan öğretmen adaylarından ($\bar{X} = 75,09$) daha yüksektir.

Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Tutumlara Dair Bulgular

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre T Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kadın	189	109,1693	19,06269	293	2,586	0,010
Erkek	106	102,8962	21,55079			

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. ($t_{(293)} = 2,586$ $p<0,05$). Kadın öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları ($X=109,17$) erkek öğretmen adaya ($X=102,89$) göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının bölüme göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ANOVA ile incelenmiştir. Tablo 8'de öğretmen adaylarının bölüm değişkenine ait betimsel istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 8: Bölüm Değişkenine Ait Betimsel İstatistikler

Bölüm	N	\bar{X}	SS
(1) Özel Eğitim	17	112,2353	18,57932
(2) PDR	115	102,5043	21,01268
(3) Matematik Eğitimi	39	109,4615	17,84560
(4) Okul Öncesi Eğitimi	60	115,7333	18,38281
(5) Fen Bilgisi Eğitimi	29	102,2759	20,11733
(6) Sınıf Eğitimi	35	104,7143	18,86106

Tablo 8’de yer alan bilgilere göre veriler en fazla PDR alanında öğrenim gören (115 kişi), en az ise Özel Eğitim alanında öğrenim gören öğretmen adaylarından (17 kişi) toplanmıştır. Bu kişilerin öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutum puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamanın okulöncesi eğitimi bölümüne ait olduğu, en düşük ortalamanın ise Fen Bilgisi Eğitimi bölümünde okuyan öğretmen adaylarına ait olduğu görülmektedir. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı ANOVA ile incelenmiştir. Tablo 9’da öğretmen öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının okudukları bölüme göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları yer almaktadır.

Tablo 9: Bölüm Değişkenine Ait ANOVA Sonuçları

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	8430,713	5	1686,143	4,377	,001	4-2 / 4-5
Gruplar içi	111324,168	289	385,205			
Toplam	119754,881	294				

Tablo 9’da yer alan bilgilere göre öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutum puan ortalamalarının bölüme göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir ($F_{(5,289)}=4,377$ $p<0,05$). Öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının bölüme göre farklılaşmasının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Scheffe testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Okul öncesi bölümünde okuyan öğretmen adayları ile PDR ve Fen bilgisi bölümünde okuyan öğretmen adayları arasında öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları açısından fark vardır ve Okul Öncesi bölümünde okuyan öğretmen adaylarının tutumları daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının kendi öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgilerinin yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 10’da verilmektedir.

Tablo 10: Tutum Puanlarının Kendi Ölçme Ve Değerlendirme Bilgilerini Yeterli Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşlerine Göre T Testi Sonuçları

Yeterlilik	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Evet	177	112,2203	17,21759	293	5,832	,000
Hayır	118	98,9576	21,70643			

Tablo 10 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının kendi öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgilerinin yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(293)}=5,83$, $p<0,01$). Öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgisinin yeterli olduğunu düşünen öğretmen adaylarının ($\bar{X}=112,22$) tutumları yeterli olduğunu düşünmeyen öğretmen adaylarından ($\bar{X}=98,95$) daha yüksektir.

Öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının öğretmenliğin meslek olarak ilk tercih olup olmamasına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 11: Tutum Puanlarının Öğretmenliğin Meslek Olarak İlk Tercih Olup Olmamasına Göre T Testi Sonuçları

Birinci Tercih	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Evet	183	111,3497	14,41947	293	5,018	,000
Hayır	112	99,6696	25,54536			

Tablo 11 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları öğretmenliğin meslek olarak ilk tercih olup olmamasına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{(293)}=5,018$, $p<0,01$). Öğretmenlik mesleğini ilk tercih olarak seçmiş olan öğretmen adaylarının ($\bar{X}=111,35$) tutum puanları ilk tercihi olmayan öğretmen adaylarından ($\bar{X}=99,66$) daha yüksektir.

Ölçme Değerlendirmeye İlişkin Özyeterlik Algıları İle Öğretim Yöntem Ve Tekniklerine İlişkin Tutumlarını Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını arasındaki ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir. İncelen bu ilişki sonucunda korelasyon katsayısı 0,728 bulunmuştur. Bu değer pozitif yüksek düzeyde bir ilişkiyi işaret eder. Ayrıca elde edilen korelasyon değeri istatistiksel olarak anlamlıdır ($r=0,728$ $p<0,00$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirmeye yönelik özyeterlik algıları ve öğretim yöntem ve tekniklere ilişkin tutumları bazı demografik değişkenlere göre belirlenerek ölçme değerlendirmeye yönelik özyeterlilik algıları ile yöntem ve tekniklere ilişkin tutumları arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre Öğretmen adaylarının özyeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Kadın öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye yönelik özyeterlik algılarının, erkek öğretmen adaya göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Karamustafaoglu, Çağlak & Meşeci (2012) tarafından yapılan çalışmada da elde edilen bayan öğretmenlerin yapılandırmacı ölçme değerlendirme teknikleri kullanım öz yeterlilikleri daha yüksektir sonucu ile paralellik göstermektedir. Yine Baş & Beyhan (2016) tarafından yapılan çalışmada ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algısında bilgi boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmazken beceri boyutunda kadın öğretmenlerin erkek öğretmen adaylarına göre ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algısı daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca Şahin & Karaman (2013) tarafından yapılan çalışmada da ölçme-değerlendirme hakkındaki inançlara cinsiyet açısından bakıldığında, kız öğretmen adaylarının inanç düzeylerinin erkeklere oranla ölçme-değerlendirmeyle ilgili inanç düzeylerinin daha gelişmiş olduğu görülmüştür. Aynı zamanda Okur (2008) tarafından yapılan çalışmada da kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre alternatif ölçme ve değerlendirmeye karşı daha olumlu yönde tutumları olduğuna dair elde ettiği bulgu bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Ancak Şahin & Uysal (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki öz-yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucunu elde ederken aynı sonuç Evin-Gencil & Özbaşı (2013) tarafından da elde edilmiştir. Karaca (2004) tarafından yapılmış ölçme değerlendirmeye ilişkin yeterlilik algısı çalışmasında ve Yavuz (2011) tarafından yapılan ölçme değerlendirme alanındaki yeterliliklere ilişkin çalışmasında cinsiyet anlamlı farklılık yaratmamaktadır. Aynı zamanda Banoğlu (2009) da kadın ve erkek Bilişim Teknolojileri öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirmeye ilişkin tutumları arasında fark olmadığını bulmuştur. Diğer taraftan Kanatlı (2008) erkek sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirmeye yönelik tutumlarının kadın öğretmenlere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adaylarının tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Kadın öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları erkek öğretmen adaya göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Ocak, Ocak, Yılmaz ve Mergen, (2012) tarafından öğretmenler ile yapılan çalışmada cinsiyet açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Özdemir (2008) tarafından yapılan öğretmen adaylarının öğretim sürecinin söz konusu boyutlarına yönelik öz-yeterlik inançlarını incelediği çalışmada ise kız öğrencilerin öz-yeterlik inançlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algılarının bölüme göre Elde edilen sonuçlara göre Okul öncesi bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Özel Eğitim, PDR, Fen bilgisi ve Sınıf eğitimi bölümünde okuyan öğretmen adayları arasında ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları açısından fark vardır ve Okul Öncesi bölümünde okuyan öğretmen adaylarının öz yeterlik algıları daha yüksektir. Ancak Şahin & Uysal (2013) tarafından yapılan çalışmada bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucunu elde ederken, Karaca (2003), Yavuz (2011) ve Evin-Gencil & Özbaşı (2013) ve tarafından yapılan çalışmalarda Sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlik algılarının diğer anabilim dallarında öğrenim gören öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir.

Ayrıca Matematik Eğitimi ve PDR bölümünde okuyan öğretmen adayları arasında da Matematik eğitiminde okuyanlar lehine bir farklılık bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Okul öncesi bölümünde okuyan öğretmen adayları ile PDR ve Fen bilgisi bölümünde okuyan öğretmen adayları arasında öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları açısından fark vardır ve Okul Öncesi bölümünde okuyan öğretmen adaylarının tutumları daha yüksektir. Ancak Ocak, Ocak, Yılmaz ve Mergen, (2012) tarafından öğretmenler ile yapılan çalışmada branş açısından anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Ölçme ve değerlendirme bilgisinin yeterli olduğunu düşünen öğretmen adaylarının özyeterlikleri yeterli olduğunu düşünmeyen öğretmen adaylarından, öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgisinin yeterli olduğunu düşünen öğretmen adaylarının tutumları yeterli olduğunu düşünmeyen öğretmen adaylarından daha yüksektir. Bu durum özyeterlik algısı ile tutumun bireyin yaşantı ve deneyimlerini, eylemlerini ve becerilerini yargılama olarak ele aldığımızda bireylerin kendilerini yeterli olarak gördüğü bir konuda özyeterlik algılarının ve tutumlarının yüksek olması beklenen bir sonuçtur.

Öğretmenlik mesleğini ilk tercih olarak seçmiş olan öğretmen adaylarının Ölçme ve değerlendirme özyeterlikleri ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları ilk tercihi olmayan öğretmen adaylarından daha yüksektir. Özellikle öğretmenliği ilk tercih olarak seçmiş olan öğretmen adaylarının bu mesleği yapma konusunda daha hevesli ve istekli olarak başlamış olmaları mesleğe ve mesleğin gerektirdiği çalışmaları anlama ve yapma konusunda kendilerini daha yeterli hissetmeleri ve tutumlarının yüksek olması beklenen bir sonuçtur.

Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Bir programı oluşturan Hedef, içerik, öğrenme öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutları birbirinden ayrı düşünülemez ve birbirleriyle dinamik ilişkiler içerisinde olmak zorundadırlar. Bu açıdan ele alındığında programın bir boyutuna yönelik oluşan tutum yada özyeterlik algısı diğer boyutlarda etkileyeceği düşünülmektedir. Bu çalışmada elde edilen bu bulgu ile desteklenmiştir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre erkek öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarının ve ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algılarının düşük olmasının nedenleri irdelenebilir. Özellikle Özel Eğitim bölümünde okuyan öğretmen adaylarının ölçme değerlendirmeye yönelik özyeterlik algısı açısından en düşük ortalamaya sahip olması durumu ve Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları açısından en düşük ortalamaya sahip olması durumu gerekçeleriyle detaylandırılarak nitel görüşmelerle irdelenebilir.

Bireyin kendini yeterli hissetmesi özellikle aldığı eğitim sonucunda oluşan bir durumdur. Sonuçta kendini yeterli hisseden bireylerin öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumları ve ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları yüksek çıkmıştır. O halde öğretmen adaylarının eğitimlerinde yeterliklerini arttıracak nitelikte eğitim programları düzenlenmelidir. Bununla birlikte ölçme değerlendirmeye ilişkin özyeterlik algıları ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki ortaya çıkması sonucu ele alınıp irdelendiğinde, öğretmen eğitimi programlarında ölçme değerlendirme dersi ile öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin olan öğretim ilke ve yöntemleri dersleri bütüncül bir şekilde düzenlenebilir.

Not: Bu çalışmanın bir kısmı, 10-12 Mayıs 2018 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 9'uncu Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

www.jret.org @ Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu 99 yazarlarına aittir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2002). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Aksu, D., ve Doğan, N. (2015). Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin Öğrenci Görüşlerine Göre İkili Karşılaştırma Yöntemiyle Ölçeklenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 6(2);194-206.
- Başol, G. (2013). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Baş, G. ve Beyhan, Ö. (2016). Öğretmenlerin Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Özyeterlik Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 7(1);18-32.
- Bilen, M. (2002). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde Program geliştirme Kuramdan Uygulamaya*. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Evin-Gencel, İ. ve Özbaşı, D. (2013). Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Alanına Yönelik Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(1), 190-201.
- Fidan, N. (1986). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara, Kadioğlu Matbaası.
- İlğan, A. (2017). *Öğrenen Öğretmenler, Başaran Öğrenciler Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi ve Denetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karamustafaoğlu, S., Çağlak, A. ve Meşeci, B. (2012). Alternatif Ölçme Değerlendirme Araçlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlilikleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1(2), 167-179.
- Karaca, E. (2003). Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Likert Tipi Bir Yeterlik Algısı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 179-198.
- Karaca, E. (2004). *Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterliklerine ilişkin algıları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Kılınc, M. (2011). Öğretmen adaylarının eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik özyeterlik algı ölçeği. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 12(4), 81-93.
- Koç, C (2014). Öğrenci Merkezli Öğretim Yöntem Ve Tekniklerini Kullanmaya Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, Cilt:13 Sayı:49 (150-170).
- Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik İnancı ve Öğrenme Performansının Geliştirilmesine İlişkin Yazın Taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* XXI (1), 2008, 111-133.
- Nitko, J. A. (1996). *Educational Assesmen of Students*. Englewood Cliffs. NJ: Merrill.
- Ocak, G., Ocak, İ. Yılmaz, M. ve Mergen, H.H. (2012). İlköğretim Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Tekniklerine Yönelik Tutumları. *İlköğretim Online*, 11(2), 504-519.
- Okur, M. (2008). *4. ve 5. Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersinde kullanılan alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Orhan, A. T. ve Bozkurt, O. (2005). İlköğretimde Fen ve Teknoloji Öğretimi, M. Aydoğdu ve T. Kesercioğlu (Ed.) *İlköğretimde Fen ve Teknoloji Eğitiminde Yapılandırmacılık* (ss. 121-142), Ankara: Anı Yayıncılık.

Özbek, R. (2007). Öğretim ilke ve yöntemleri, G. Ocak (Editör), *Öğrenme-öğretme süreci*, (ss. 137-169), Ankara, Pegem A Yayıncılık.

Özdemir, M.S. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretim Sürecine İlişkin ÖzYeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Educational Administration: Theory and Practice* Spring 2008, Issue 54, pp: 277-306.

Şahin, Ç ve Karaman, P (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin İnançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 28(2), 394-407.

Şahin, M ve Uysal, İ. (2013). Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Konusundaki Öz-Yeterlik Algılarının İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt 2, Sayı 2, s. 190 – 207.

Taşpınar, M. (2010). *Kuramdan uygulamaya öğretim yöntemleri*, Ankara, Data Yayınları.

Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yavuz, G. (2011). *Öğretmen adaylarının öğretim öğrenme süreci ve ölçme ve değerlendirme alanındaki yeterliklerine ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.